

Acord din 01/08/2006 între România și Republica Portugheză în domeniul securității sociale, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 819 din 30/11/2007, Intrare în vigoare: 30/11/2007

România și Republica Portugheză, denumite în continuare state contractante, dorind să dezvolte relațiile lor în domeniul securității sociale, pe baza principiilor egalității de tratament și determinării legislației aplicabile în vederea garantării cetățenilor respectivi a drepturilor dobândite și a drepturilor în curs de achiziție, au decis să încheie un acord în domeniul securității sociale și pentru acest scop au convenit următoarele:

TITLUL I

Dispoziții generale

ARTICOLUL 1

Definiții

1. În scopul aplicării prezentului acord, termenii și expresiile următoare desemnează:

a) teritoriu:

(i) pentru România: întregul teritoriu de stat al României, inclusiv marea teritorială și spațiul aerian de deasupra teritoriului și mării teritoriale asupra căruia România își exercită suveranitatea, precum și zona contiguă, platoul continental și zona economică exclusivă asupra cărora România își exercită drepturile suverane sau jurisdicția, în conformitate cu legislația sa și cu normele și principiile dreptului internațional;

(ii) pentru Republica Portugheză: teritoriul Republicii Portugheze și continentul european și arhipelagurile Azore și Madeira;

b) cetățean: persoana recunoscută ca atare de legislația fiecărui stat contractant;

c) legislație: dispozițiile legale în vigoare referitoare la sistemele prevăzute la art. 2 din prezentul acord;

d) autoritate competentă: în ceea ce privește fiecare stat contractant, membrul ori membrii Guvernului sau orice altă autoritate corespondentă responsabilă pentru domeniile prevăzute la art. 2 pe întregul teritoriu al statului respectiv sau pe orice parte a acestuia;

e) statul competent: statul contractant în care este situată instituția competentă;

f) instituția competentă:

(i) instituția la care este asigurată persoana respectivă la data cererii pentru acordarea prestației; sau

(ii) instituția de la care persoana respectivă este sau ar fi îndreptățită la prestații dacă a avut domiciliul în statul contractant în care este situată instituția; sau

(iii) instituția desemnată de autoritatea competentă a statului contractant respectiv;

sau

(iv) în cazul unui regim referitor la obligațiile unui angajator în privința prestațiilor prevăzute la art. 2 alin. 1 din prezentul acord, angajatorul sau asiguratorul implicat ori, în lipsa acestora, organismul ori autoritatea desemnată de autoritatea competentă a statului contractant respectiv;

g) prestații sau pensii: orice prestații în bani, inclusiv toate elementele acestora, precum și majorările, actualizările, prestațiile suplimentare și prestațiile în sumă forfetară care pot fi plătite în locul acestora;

h) prestații în natură: serviciile de sănătate acordate conform legislației prevăzute la art. 2 alin. 1 lit. a) pct. (i) și (vii) și lit. b) pct. (iv) din prezentul acord;

i) domiciliu: locul de ședere obișnuită;

j) reședință: locul de ședere temporară;

k) perioade de asigurare: perioadele de contribuție sau perioadele asimilate, definite ori recunoscute ca perioade de asigurare de legislația fiecărui stat contractant;

l) lucrător: persoana supusă legislației prevăzute la art. 2 din prezentul acord;

- m)** refugiat: semnificația atribuită de art. 1 din Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951, și de art. 1 alin. 2 din Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967;
 - n)** apatrid: semnificația atribuită de art. 1 din Convenția privind statutul apatrizilor, semnată la New York la 28 septembrie 1954;
 - o)** membru de familie: persoană definită sau recunoscută ca atare de legislația conform căreia sunt acordate prestațiile;
 - p)** urmaș: persoana definită ca atare de legislația conform căreia sunt acordate prestațiile;
 - q)** ajutor de deces: orice prestație sau orice plată unică în caz de deces, cu excepția prestațiilor în sumă forfetară prevăzute la alin. 1 lit. g) din prezentul articol.
- 2.** Alți termeni și alte expresii utilizate în prezentul acord vor avea semnificația atribuită de legislația aplicabilă.

ARTICOLUL 2

Câmpul material de aplicare

1. Prezentul acord se va aplica:

- a)** în ceea ce privește România, legislației privind sistemul public de securitate socială care reglementează:
 - (i)** prestațiile în natură în caz de boală și maternitate;
 - (ii)** indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boli obișnuite sau accidente în afara muncii;
 - (iii)** indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale;
 - (iv)** indemnizația de maternitate;
 - (v)** indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav;
 - (vi)** indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boli profesionale sau accidente de muncă;
 - (vii)** prestații în natură în caz de accidente de muncă și boli profesionale;
 - (viii)** pensiile pentru bătrânețe, invaliditate, pensiile de urmaș;
 - (ix)** ajutorul de deces;
 - (x)** indemnizația de șomaj;
 - (xi)** alocația de stat pentru copii;
 - b)** în ceea ce privește Republica Portugheză, legislației privind:
 - (i)** regimurile de securitate socială aplicabile majorității salariaților și lucrătorilor independenți și regimurile cu afiliere opțională ale subsistemului de asigurări al sistemului de securitate socială în relație cu prestațiile în caz de boală, maternitate, paternitate și adopție, boli profesionale, șomaj, invaliditate, bătrânețe și deces;
 - (ii)** regimul aplicabil prestațiilor pentru cheltuieli familiale ale subsistemului pentru protecția familiei din cadrul sistemului public de securitate socială;
 - (iii)** regimul compensatoriu pentru daunele ce rezultă din accidentele de muncă;
 - (iv)** regimul serviciului național de sănătate.
- 2.** Prezentul acord se va aplica, de asemenea, tuturor dispozițiilor legale care modifică legislația prevăzută la alin. 1 al prezentului articol.
- 3.** Fără a aduce atingere dispozițiilor alin. 2 al prezentului articol, prezentul acord se va aplica:
- a)** dispozițiilor legale privind o ramură nouă a securității sociale, dacă s-a stabilit astfel printr-un acord încheiat în acest scop între statele contractante;
 - b)** oricăror dispoziții legale care extind regimurile existente la categorii noi de beneficiari, dacă statul contractant respectiv notifică în scris în acest sens celuilalt stat contractant în termen de trei luni de la data publicării oficiale a acestor dispoziții.
- 4.** Prezentul acord nu se va aplica regimurilor de asistență socială și medicală sau regimurilor speciale pentru funcționarii publici ori persoanele considerate ca atare, cu excepția dispozițiilor art. 8 alin. 3.

ARTICOLUL 3

Câmpul personal de aplicare

Prezentul acord se aplică lucrătorilor care sunt sau au fost supuși legislațiilor menționate la art. 2 și care sunt cetățeni ai unuia dintre statele contractante, apatrizi ori refugiați care au domiciliul pe teritoriul unuia dintre aceste state contractante, precum și membrilor lor de familie și urmașilor.

ARTICOLUL 4

Egalitatea de tratament

Conform prevederilor prezentului acord, lucrătorii menționați la art. 3, precum și persoanele ale căror drepturi derivă de la aceștia, care își au domiciliul pe teritoriul unui stat contractant, vor beneficia de prestații și vor avea obligațiile prevăzute de legislația respectivă, în aceleași condiții ca și cetățenii acestui stat contractant.

ARTICOLUL 5

Admiterea asigurării voluntare sau facultative continue

1. În scopul admiterii asigurării continue voluntare sau facultative, conform legislației unui stat contractant, perioadele de asigurare realizate potrivit legislației celuilalt stat contractant vor fi luate în considerare, dacă este necesar, în măsura în care nu se suprapun.

2. Prevederile alin. 1 al prezentului articol se vor aplica numai persoanei care nu poate fi protejată de asigurarea obligatorie conform legislației oricăruia dintre statele contractante.

ARTICOLUL 6

Excepții de la clauza de domiciliu

1. Prestațiile în bani în caz de boală, maternitate, paternitate și adopție, invaliditate, bătrânețe sau deces, accidente de muncă sau boli profesionale și ajutoarele de deces primite conform legislației unui stat contractant vor fi plătite direct persoanelor respective, chiar dacă și-au avut domiciliul pe teritoriul celuilalt stat.

2. Prestațiile menționate la alin. 1 al prezentului articol nu pot fi reduse, suspendate sau sistate din cauza faptului că persoana respectivă își are domiciliul pe teritoriul celuilalt stat contractant.

3. Pensiile pentru bătrânețe, invaliditate, pensiile de urmaș și prestațiile pentru accidente de muncă și boli profesionale acordate conform legislației unui stat contractant vor fi plătite cetățenilor celuilalt stat care își au domiciliul pe teritoriul unui stat terț, în aceleași condiții și în aceeași măsură ca și cum ar fi cetățeni ai primului stat, cu domiciliul pe teritoriul respectivului stat terț.

ARTICOLUL 7

Evitarea cumulului de prestații

1. Presentul acord nu va conferi și nici nu va menține dreptul, conform legislației ambelor state contractante, la mai multe prestații care să acopere același risc pentru aceeași perioadă de asigurare obligatorie.

2. Prevederile alin. 1 al prezentului articol nu se vor aplica prestațiilor pentru invaliditate, bătrânețe și deces acordate conform prevederilor art. 19, 20 și 22 din prezentul acord.

3. Dispozițiile legislației unui stat contractant privind reducerea, suspendarea sau sistarea prestațiilor în caz de cumul cu alte prestații de securitate socială sau alte venituri, inclusiv cele rezultate ca urmare a desfășurării unei activități profesionale, pot fi invocate împotriva beneficiarului, chiar dacă privesc prestații primite conform legislației celuilalt stat contractant sau venituri obținute pe teritoriul ultimului stat contractant.

TITLUL II

Dispoziții privind determinarea legislației aplicabile

ARTICOLUL 8

Regula generală

1. Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 9-11, o persoană care desfășoară o activitate profesională pe teritoriul unui stat contractant se supune legislației acestui stat contractant, chiar dacă își are domiciliul pe teritoriul celuilalt stat contractant sau dacă angajatorul ori întreprinderea sa are sediul sau locul de desfășurare a activității pe teritoriul celuilalt stat contractant.

2. O persoană care este angajată pe teritoriul unui stat contractant și este lucrător independent pe teritoriul celuilalt stat contractant va fi supusă legislației primului stat contractant.

3. Funcționarii publici sau persoanele considerate ca atare, care sunt trimise dintr-un stat contractant în celălalt stat contractant, se vor supune legislației primului stat contractant.

ARTICOLUL 9

Reguli speciale

1. O persoană angajată pe teritoriul unui stat contractant de un angajator, de care depinde în mod obișnuit, care este detașată de acel angajator pe teritoriul celuilalt stat contractant pentru a executa acolo o lucrare determinată pentru acel angajator, va continua să fie supusă legislației primului stat contractant, cu condiția ca durata previzibilă a acelei lucrări să nu depășească 24 de luni și să nu fie trimisă să înlocuiască alt lucrător căruia i-a expirat perioada de detașare.

2. O persoană care este lucrător independent pe teritoriul unui stat contractant și care furnizează servicii pe cont propriu pe teritoriul celuilalt stat contractant va fi supusă legislației primului stat contractant, cu condiția ca o asemenea activitate să aibă legătură directă cu activitatea pe care o desfășoară în mod obișnuit și să nu depășească 24 de luni.

3. Un lucrător care face parte din personalul itinerant al unui angajator care, pe cont propriu sau în contul altcuiva, operează servicii de transport internațional feroviar, rutier, aerian sau naval pentru pasageri ori mărfuri sau desfășoară activități de pescuit marin va fi supus legislației statului contractant pe al cărui teritoriu este situat sediul angajatorului, oricare ar fi statul contractant în care își are domiciliul.

4. Un lucrător care aparține echipajului unui vas aflat sub pavilionul unui stat terț va fi supus legislației statului contractant pe al cărui teritoriu își are sediul angajatorul sau, în cazul în care angajatorul nu își are sediul în unul dintre statele contractante, legislației statului contractant pe al cărui teritoriu are o filială sau o reprezentanță permanentă.

5. Un lucrător care este angajat pentru a încărca, a descărca, a repara sau a efectua serviciul de pază la bordul unui vas aparținând unui angajator care își are sediul pe teritoriul unui stat contractant și care nu

aparține echipajului aceluși vas va fi supus legislației aceluși stat contractant pe durata staționării vasului în apele teritoriale sau într-un port al celuilalt stat contractant.

ARTICOLUL 10

Reguli speciale aplicabile persoanelor angajate de către misiunile diplomatice sau posturile consulare

1. Membrii misiunilor diplomatice sau posturilor consulare se vor supune prevederilor Convenției de la Viena privind relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961 și ale Convenției de la Viena privind relațiile consulare din 24 aprilie 1963, dacă alin. 2 și 3 ale prezentului articol nu dispun altfel.

2. Personalul tehnic, administrativ și cel auxiliar al misiunilor diplomatice și posturilor consulare ale statelor contractante, precum și personalul privat al agenților unor astfel de misiuni sau posturi, care nu sunt funcționari publici și nici nu sunt trimiși de statul contractant reprezentat de misiunea diplomatică sau postul consular respectiv, va fi supus legislației statului contractant pe al cărui teritoriu își desfășoară activitatea.

3. Lucrătorii menționați la alin. 2, care sunt cetățeni ai statului contractant reprezentat de misiunea diplomatică sau de postul consular respectiv, pot opta să fie supuși legislației aceluși stat contractant. Dreptul de opțiune poate fi exercitat o singură dată în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord sau în termen de 6 luni de la începutul acelei activități, după caz.

ARTICOLUL 11

Excepții de la art. 8-10

Autoritățile competente ale statelor contractante sau organismele desemnate de acestea pot conveni, în interesul anumitor lucrători sau categorii de lucrători, excepții de la prevederile art. 8-10.

TITLUL III

Dispoziții speciale referitoare la diferitele categorii de prestații

CAPITOLUL I

Boală și maternitate, paternitate și adopție

ARTICOLUL 12

Totalizarea perioadelor de asigurare

În cazul în care un lucrător a fost supus succesiv sau alternativ legislațiilor celor două state contractante, perioadele de asigurare realizate conform legislației unui stat contractant vor fi luate în considerare, dacă este necesar, de legislația celuilalt stat contractant, pentru dobândirea, menținerea sau restabilirea dreptului la prestațiile prevăzute de acest capitol, ca și când ar fi fost realizate potrivit legislației sale, în măsura în care nu se suprapun.

ARTICOLUL 13

Reședința pe teritoriul statului contractant, care nu este cel competent

1. Un lucrător care îndeplinește condițiile prevăzute de legislația unui stat contractant pentru a beneficia de prestații, luând în considerare, unde este cazul, prevederile art. 12, va fi îndreptățit la prestații în natură în timpul reședinței pe teritoriul celuilalt stat contractant, cu condiția ca starea sa să necesite tratament medical de urgență, conform prevederilor art. 18 din prezentul acord, și în aceleași condiții ca și lucrătorii cetățeni ai ultimului stat contractant.

2. Dispozițiile alin. 1 din prezentul articol nu se vor aplica în situațiile în care lucrătorul se deplasează pe teritoriul celuilalt stat contractant cu scopul primirii de tratament medical.

3. Dispozițiile alin. 1 și 2 se vor aplica, prin analogie, membrilor familiei lucrătorului.

ARTICOLUL 14

Domiciliul pe teritoriul statului contractant,
care nu este cel competent

1. Un lucrător cu domiciliul pe teritoriul unui stat contractant, altul decât statul competent, și care îndeplinește condițiile prevăzute de legislația statului contractant competent pentru a beneficia de prestații, luând în considerare, dacă este cazul, prevederile art. 12 din prezentul acord, va primi prestații în statul contractant de domiciliu, conform dispozițiilor art. 18 din prezentul acord.

2. Luând în considerare art. 17 alin. 2 din prezentul acord, dispozițiile alin. 1 al prezentului articol se vor aplica prin analogie membrilor familiei lucrătorului.

ARTICOLUL 15

Pensionarii și membrii lor de familie

1. Un pensionar care primește pensii conform legislațiilor ambelor state contractante și care are dreptul la prestații în natură potrivit legislației statului contractant pe al cărui teritoriu își are domiciliul va primi, ca și membrii săi de familie, prestații din partea și pe cheltuiala instituției locului de domiciliu, ca și cum ar fi fost un pensionar a cărui pensie s-ar fi plătit numai potrivit legislației aceluși stat contractant.

2. Un pensionar care primește o pensie conform legislației unui stat contractant și care are domiciliul pe teritoriul celuilalt stat contractant va primi, împreună cu membrii săi de familie, prestațiile în natură la care este îndreptățit potrivit legislației primului stat sau la care ar fi fost îndreptățit dacă ar fi avut domiciliul pe teritoriul său, acordate de instituția locului de domiciliu, conform legislației pe care aceasta o aplică, pe cheltuiala statului contractant în care se află instituția responsabilă pentru acordarea prestației.

3. Un pensionar care primește o pensie conform legislației unui stat contractant și care are dreptul la prestații în natură potrivit legislației acestui stat contractant va primi, ca și membrii săi de familie, prestații în timpul reședinței pe teritoriul celuilalt stat contractant, dacă starea sa necesită tratament medical de urgență, aplicându-se prin analogie prevederile art. 13 alin. 2 din prezentul acord.

4. Prestațiile menționate la alin. 3 din prezentul articol sunt acordate de instituția locului de reședință conform legislației pe care aceasta o aplică, în limitele și potrivit procedurilor prevăzute pentru acordarea prestațiilor. Totuși, durata acordării prestațiilor va fi cea prevăzută de legislația aplicată de instituția competentă, responsabilă pentru costul acestor prestații.

ARTICOLUL 16

Prestații substanțiale în natură

Acordarea de proteze, de dispozitive importante și de alte prestații substanțiale în natură va depinde, cu excepția cazurilor de urgență, de autorizarea de către instituția competentă, în condițiile stabilite prin aranjamentul administrativ.

ARTICOLUL 17

Cumulul de drepturi privind prestațiile în caz de boală și maternitate, paternitate și adopție

1. În cazul în care, prin aplicarea prezentului capitol, un lucrător este îndreptățit la prestații în caz de boală sau maternitate, paternitate și adopție conform legislației ambelor state contractante, se va aplica legislația statului contractant unde s-a constatat apariția riscului.

2. În cazul în care membrii familiei lucrătorului își au domiciliul pe teritoriul unui stat contractant, altul decât cel competent, stabilit conform art. 8-11 din prezentul acord, și au dreptul la prestații în natură în caz de boală sau maternitate, paternitate și adopție, ca urmare a desfășurării unei activități profesionale, se va aplica legislația statului contractant în care își au domiciliul membrii de familie.

ARTICOLUL 18

Acordarea și rambursarea prestațiilor acordate conform art. 13-16

1. În cazurile prevăzute de art. 13 și 14 din prezentul acord:

a) prestațiile în natură sunt acordate pe cheltuiala instituției competente de către instituția locului de reședință sau de domiciliu a lucrătorului, conform legislației pe care aceasta o aplică, în limitele și potrivit procedurilor prevăzute pentru acordarea prestațiilor. Totuși, durata acordării prestațiilor este cea prevăzută de legislația aplicată de instituția competentă;

b) prestațiile în bani sunt acordate beneficiarilor de către instituția competentă, în termenele și condițiile prevăzute de legislația pe care aceasta o aplică.

2. Prestațiile în natură acordate conform dispozițiilor art. 13, 14, art. 15 alin. 2-4 și ale art. 16 din prezentul acord sunt rambursate potrivit procedurii prevăzute de aranjamentul administrativ prevăzut la art. 31 alin. 1 lit. a) din prezentul acord.

3. Autoritățile competente ale statelor contractante pot conveni alte aranjamente pentru rambursarea cheltuielilor sau pentru renunțarea la rambursarea cheltuielilor între instituții.

CAPITOLUL II

Invaliditate, bătrânețe și deces

SECȚIUNEA I

Prestații pentru invaliditate, bătrânețe și urmași

ARTICOLUL 19

Totalizarea perioadelor de asigurare

1. În cazul în care un lucrător a fost supus succesiv sau alternativ legislațiilor ambelor state contractante, perioadele de asigurare realizate conform legislației unui stat contractant vor fi luate în considerare, dacă este necesar, de către legislația celuilalt stat contractant pentru dobândirea, menținerea sau

restabilirea dreptului la prestațiile prevăzute în acest capitol, ca și când ar fi fost realizate potrivit legislației sale, în măsura în care nu se suprapun.

2. În cazul în care legislația unui stat contractant condiționează acordarea anumitor prestații de realizarea perioadelor de asigurare într-o ocupație supusă unui regim special de asigurări sociale, într-o profesie sau muncă determinată, perioadele realizate în celălalt stat contractant vor fi luate în considerare numai dacă au fost realizate într-un regim special corespondent sau, în lipsa acestuia, în aceeași profesie sau muncă.

3. În cazul în care, avându-se în vedere perioadele realizate conform alin. 2, persoana respectivă nu îndeplinește condițiile pentru a primi astfel de prestații, perioadele respective vor fi luate în considerare pentru acordarea prestațiilor conform regimului general.

4. În scopul aplicării prevederilor alin. 1 al prezentului articol perioadele de asigurare realizate conform legislației unui stat contractant, alta decât cea menționată la art. 2, vor fi luate în considerare, cu condiția să fi fost considerate ca perioade de asigurare conform legislației prevăzute de prezentul acord.

5. Dacă se totalizează perioadele de asigurare realizate conform legislației ambelor state contractante, după cum este prevăzut în prezentul articol, și nu se obține niciun drept la prestații, se vor avea în vedere perioadele de asigurare realizate potrivit legislației unui stat terț cu care ambele state contractante au convenit un instrument de securitate socială care prevede totalizarea perioadelor de asigurare.

ARTICOLUL 20

Calculul și acordarea prestațiilor

1. Instituția competentă a fiecărui stat contractant va stabili dacă persoana interesată îndeplinește condițiile pentru a avea dreptul la prestații, ținând cont, dacă este cazul, de dispozițiile art. 19 din prezentul acord.

2. În cazul în care persoana respectivă îndeplinește condițiile menționate la alin. 1 al prezentului articol, instituția competentă va calcula cuantumul prestației, conform legislației pe care o aplică, direct și exclusiv pe baza perioadelor de asigurare realizate conform legislației pe care o aplică.

3. În cazul în care totalul prestațiilor plătibile de către instituțiile competente ale ambelor state contractante reprezintă mai puțin decât cuantumul minim stabilit de legislația statului contractant pe al cărui teritoriu persoana respectivă are domiciliul, instituția competentă a respectivului stat contractant îi va plăti, pe parcursul întregii perioade în care își are domiciliul pe teritoriul său, un supliment egal cu diferența dintre cele două cuantumuri.

ARTICOLUL 21

Perioadele de asigurare sub un an

1. Fără a se aduce atingere dispozițiilor art. 19 din prezentul acord, dacă durata totală a perioadelor de asigurare realizate conform legislației oricărui stat contractant este mai mică de un an și dacă nu a fost obținut niciun drept la prestații potrivit acelei legislații numai pe baza acelor perioade, instituția competentă a celui stat contractant nu va fi obligată să acorde prestații pentru acele perioade.

2. Perioadele de asigurare menționate la alin. 1 al prezentului articol vor fi luate în considerare de instituția competentă a celui alt stat contractant, pentru aplicarea prevederilor art. 19, ca și cum ar fi fost realizate conform propriei legislații.

SECȚIUNEA a II-a

Ajutoarele de deces

ARTICOLUL 22

Totalizarea perioadelor de asigurare și acordarea prestațiilor

1. În cazul în care lucrătorul decedat a fost supus succesiv sau alternativ legislațiilor ambelor state contractante, perioadele de asigurare realizate conform legislației fiecărui stat contractant vor fi luate în considerare, dacă este necesar, de către celălalt stat contractant pentru dobândirea, menținerea sau restabilirea dreptului la ajutor de deces, ca și când ar fi fost realizate potrivit legislației sale, în măsura în care nu se suprapun.

2. Dacă acordarea ajutorului de deces conform legislației unui stat contractant este supusă condiției ca decesul să fi survenit pe teritoriul său, această condiție va fi considerată îndeplinită dacă decesul a survenit pe teritoriul celui alt stat contractant sau al unui stat terț cu care ambele state contractante au încheiat un instrument internațional de securitate socială, fără a aduce atingere dispozițiilor mai favorabile prevăzute de legislația aplicabilă.

CAPITOLUL III

Accidentele de muncă și bolile profesionale

ARTICOLUL 23

Tratamentul egal al faptelor petrecute pe teritoriul unui stat contractant, altul decât cel competent

1. În cazul în care, pentru a evalua gradul de incapacitate în cazul accidentelor de muncă sau al bolilor profesionale, legislația oricărui stat contractant ia în considerare accidentele de muncă și bolile profesionale înregistrate anterior, cele apărute sub legislația celui alt stat contractant vor fi, de asemenea, avute în vedere ca și când s-ar fi înregistrat sub legislația primului stat contractant.

2. În cazul în care acordarea prestațiilor în cazul unei boli profesionale conform legislației oricărui stat contractant se supune condiției ca boala în cauză să fi fost diagnosticată prima dată pe teritoriul său, această condiție va fi considerată îndeplinită dacă boala a fost diagnosticată prima dată pe teritoriul celui alt stat contractant.

3. Dacă acordarea prestațiilor în cazul unei boli profesionale conform legislației oricărui stat contractant se supune condiției ca activitatea susceptibilă a fi cauza bolii respective să fi fost desfășurată pe o anumită durată, perioadele în care lucrătorul a desfășurat o activitate de același fel pe teritoriul celui alt stat contractant vor fi luate în considerare ca și cum această activitate ar fi fost desfășurată conform legislației primului stat contractant.

ARTICOLUL 24

Accident pe traseu la începutul activității profesionale

Lucrătorul salariat care are un contract de muncă și care suferă un accident pe traseul efectuat de la un stat contractant către celălalt stat contractant când se îndreaptă spre locul său de muncă are dreptul la prestațiile prevăzute în prezentul capitol, în condițiile stabilite de legislația statului în care își va începe activitatea profesională.

ARTICOLUL 25

Domiciliul sau reședința într-un stat contractant, altul decât cel competent

1. Dispozițiile art. 13 alin. 1 și ale art. 14 alin. 1 se vor aplica prin analogie lucrătorului care suferă un accident de muncă sau contractează o boală profesională și care are domiciliul sau reședința pe teritoriul unui stat contractant, altul decât statul competent, prestațiile fiind acordate în conformitate cu art. 18 alin. 1 din prezentul acord.

2. Prestațiile în natură acordate conform alin. 1 al prezentului articol vor fi rambursate conform art. 18 alin. 2 din prezentul acord.

ARTICOLUL 26

Prestații pentru boală profesională în cazul în care persoana respectivă a fost expusă aceluiași risc în ambele state contractante

În cazul în care un lucrător care a contractat o boală profesională a desfășurat pe teritoriul ambelor state contractante o activitate susceptibilă a fi cauza acestei boli, conform legislațiilor respective, prestațiile vor fi acordate numai potrivit legislației statului contractant unde a fost desfășurată ultima activitate, în măsura în care condițiile prevăzute de acea legislație sunt îndeplinite, luând în considerare, dacă este cazul, prevederile art. 23 din prezentul acord.

ARTICOLUL 27

Agravarea unei boli profesionale

În cazul agravării unei boli profesionale pentru care au fost acordate prestații în bani conform legislației oricărui stat contractant unui lucrător care își are reședința pe teritoriul celui alt stat contractant, se vor aplica următoarele reguli:

a) în cazul în care lucrătorul nu a desfășurat pe teritoriul statului contractant unde își are reședința o activitate susceptibilă a cauza ori a agrava boala respectivă, instituția competentă a primului stat contractant va suporta costul corespunzător agravării bolii, conform legislației pe care o aplică;

b) în cazul în care lucrătorul a desfășurat pe teritoriul statului contractant unde își are reședința o activitate susceptibilă a cauza ori a agrava boala respectivă, instituția competentă a primului stat contractant va suporta costul prestațiilor stabilite anterior, iar instituția competentă a ultimului stat va suporta costul corespunzător agravării bolii.

CAPITOLUL IV

Șomaj

ARTICOLUL 28

Totalizarea perioadelor de asigurare și acordarea prestațiilor

1. Lucrătorul care îndeplinește condițiile prevăzute de legislația unui stat contractant pe teritoriul căruia și-a desfășurat ultima dată activitatea profesională în vederea stabilirii dreptului la indemnizația de șomaj, luându-se în considerare, dacă este necesar, perioadele de asigurare realizate conform legislației celui alt stat contractant, în măsura în care nu se suprapun, va beneficia de prestație pe durata reședinței pe teritoriul primului stat contractant.

2. La stabilirea cuantumului indemnizației de șomaj, instituția competentă a statului contractant care acordă indemnizația de șomaj conform alin. 1 al prezentului articol va lua în considerare numai salariul primit de persoana respectivă în timpul ultimei angajări pe teritoriul aceluia stat contractant.

CAPITOLUL V

Prestațiile familiale

ARTICOLUL 29

Totalizarea perioadelor de asigurare

În cazul în care un lucrător a fost supus succesiv sau alternativ legislațiilor ambelor state contractante, perioadele de asigurare realizate conform legislației fiecărui stat contractant vor fi luate în considerare, dacă este necesar, de către celălalt stat contractant pentru dobândirea, menținerea sau restabilirea dreptului la prestațiile prevăzute de prezentul capitol, ca și când ar fi fost realizate potrivit legislației sale, în măsura în care nu se suprapun.

ARTICOLUL 30

Acordarea prestațiilor

1. Lucrătorii români supuși legislației portugheze vor avea dreptul, în ceea ce privește membrii lor de familie care își au domiciliul în Republica Portugheză, la alocațiile familiale pentru copii și tineri prevăzute de această legislație, în aceleași condiții ca și cetățenii portughezi, în măsura în care îndeplinesc condițiile respective de eligibilitate.

2. Lucrătorii portughezi supuși legislației române vor avea dreptul, în ceea ce privește membrii lor de familie care își au domiciliul în România, la alocațiile pentru copii prevăzute de acea legislație, în aceleași condiții ca și cetățenii români, în măsura în care îndeplinesc condițiile respective de eligibilitate.

3. Prevederile alin. 1 și 2 ale prezentului articol se vor aplica, prin analogie, pensionarilor.

TITLUL IV

Dispoziții diverse

ARTICOLUL 31

Cooperarea dintre autoritățile și instituțiile competente

1. Autoritățile competente ale ambelor state contractante:

- a) vor stabili aranjamentele administrative necesare pentru aplicarea prezentului acord;
- b) își vor comunica măsurile luate pentru aplicarea prezentului acord;
- c) își vor comunica informațiile privind modificările aduse legislației, în măsura în care acestea ar putea afecta aplicarea prezentului acord;
- d) vor desemna organisme de legătură și le vor stabili atribuțiile.

2. În scopul aplicării dispozițiilor prezentului acord, autoritățile competente și instituțiile competente ale ambelor state contractante își vor acorda sprijin reciproc, precum și asistența tehnică și administrativă necesară, în mod gratuit, ca și când ar aplica propria legislație.

3. În scopul acordării de prestații datorate exclusiv de oricare stat contractant cetățenilor unui stat terț conform altor instrumente internaționale la care este parte acel stat contractant, celălalt stat contractant

va acorda ajutor, precum și asistență tehnică și administrativă, furnizând informațiile necesare privitoare la dosarele de afiliere și asigurare ale persoanelor în cauză care sunt sau au fost supuse legislației sale, conform prevederilor stabilite în aranjamentul administrativ menționat la alin. 1 lit. a) din prezentul articol.

4. În scopul aplicării prezentului acord, autoritățile și instituțiile competente ale ambelor state contractante pot comunica direct între ele, precum și cu persoanele în cauză sau cu reprezentanții acestora.

5. În scopul aplicării dispozițiilor prezentului acord, autoritățile și instituțiile competente ale ambelor state contractante vor comunica între ele în limbile lor naționale sau în limba engleză.

ARTICOLUL 32

Protecția datelor personale

1. Comunicarea datelor personale între autoritățile sau instituțiile competente ale statelor contractante în temeiul prezentului acord sau al aranjamentului administrativ menționat la art. 31 alin. 1 lit. a) din prezentul acord se va supune legislației privind protecția datelor personale a statului contractant care le transmite.

2. Orice comunicare, stocare, alterare sau distrugere a datelor de către autoritatea sau instituția statului contractant primitor se va supune legislației privind protecția datelor personale a aceluia stat contractant.

ARTICOLUL 33

Scutirea sau reducerea de taxe și scutirea de legalizare

1. Orice scutire sau reducere de taxe, taxe de timbru, taxe notariale sau de înregistrare prevăzute de legislația oricărui stat contractant privind certificatele sau documentele cerute pentru aplicarea legislației aceluia stat contractant se va aplica certificatelor sau documentelor similare necesare aplicării legislației celuilalt stat contractant ori a prevederilor prezentului acord.

2. Toate declarațiile, documentele și certificatele care trebuie eliberate în scopul aplicării prezentului acord vor fi scutite de legalizare de către autoritățile diplomatice sau consulare.

ARTICOLUL 34

Prezentarea cererilor, declarațiilor sau recursurilor

1. În aplicarea dispozițiilor prezentului acord, nicio cerere sau niciun document nu poate fi refuzat pe motiv că este redactat în limba oficială a celuilalt stat contractant.

2. Orice cerere, declarație sau recurs care trebuie depus, conform legislației unui stat contractant, într-un termen stabilit, la o autoritate, o instituție sau un tribunal al aceluia stat contractant, îndeplinește această condiție dacă este depus în aceeași perioadă la o autoritate, o instituție sau un tribunal al celuilalt stat contractant.

3. În cazurile menționate la alin. 2, autoritatea, instituția sau tribunalul care primește cererea, declarația ori recursul îl va înainta fără întârziere autorității, instituției sau tribunalului competent al primului stat contractant, fie direct, fie prin intermediul organismului de legătură.

ARTICOLUL 35

Recuperarea plăților nedatorate

1. În cazul în care instituția competentă a unui stat contractant a plătit unui beneficiar de prestații, conform prevederilor titlului III capitolul II din prezentul acord, o sumă în plus față de cea cuvenită, acea instituție poate, în condițiile și în limitele legislației pe care o aplică, să ceară instituției competente a celuilalt stat contractant, care datorează o prestație beneficiarului, să deducă suma plătită în plus din plățile pe care această instituție le efectuează beneficiarului menționat.

2. Ultima instituție va deduce suma în condițiile și în limitele prevăzute pentru o asemenea deducere de legislația pe care o aplică, ca și cum plata în plus ar fi fost efectuată de aceasta, și va transfera suma astfel dedusă instituției creditoare.

ARTICOLUL 36

Drepturile instituțiilor responsabile pentru prestații, împotriva terțelor părți responsabile

În cazul în care o persoană primește prestații conform legislației unui stat contractant pentru un risc apărut din evenimente survenite pe teritoriul celuilalt stat, eventualele drepturi ale instituției responsabile pentru acordarea prestațiilor, împotriva unei terțe părți susceptibile să acorde compensație pentru prejudiciu, vor fi guvernate de următoarele reguli:

a) dacă instituția responsabilă pentru acordarea prestațiilor se subrogă, potrivit legislației pe care o aplică, în drepturile pe care beneficiarul le are împotriva terței părți, această subrogare va fi recunoscută de fiecare stat contractant;

b) dacă instituția responsabilă pentru acordarea prestațiilor are un drept direct împotriva terței părți, fiecare stat contractant va recunoaște acest drept.

ARTICOLUL 37

Recuperarea plăților în avans

1. Dacă instituția oricărui stat contractant a efectuat o plată în avans a prestației către beneficiar, acea instituție poate cere, în cazul în care este necesar, instituției competente a celuilalt stat contractant să deducă suma acelui avans din plățile datorate beneficiarului.

2. Ultima instituție va deduce suma în condițiile și în limitele prevăzute pentru o asemenea deducere de legislația pe care o aplică și va transfera suma astfel dedusă instituției creditoare.

ARTICOLUL 38

Transferul din oricare stat contractant în celălalt stat contractant al sumelor plătitibile în aplicarea prezentului acord

1. Instituțiile unui stat contractant care, în baza prezentului acord, sunt responsabile pentru plata prestațiilor în bani către beneficiarii de pe teritoriul celuilalt stat contractant își îndeplinesc această obligație prin plata prestațiilor în moneda proprie.

2. Sumele datorate instituțiilor de pe teritoriul unui stat contractant sunt plătite de instituțiile celuilalt stat contractant în moneda stabilită în aranjamentul administrativ prevăzut la art. 31 alin. 1 lit. a) din prezentul acord.

ARTICOLUL 39

Controlul administrativ și expertiza medicală

Controlul administrativ și expertiza medicală pentru solicitanții sau titularii de prestații acordate conform legislației unuia dintre statele contractante, care au domiciliul sau reședința pe teritoriul celui alt stat contractant, sunt efectuate la cererea instituției competente prin intermediul instituției locului de domiciliu sau de reședință ori a organismului de legătură, în condițiile stabilite prin aranjamentul administrativ menționat la art. 31 alin. 1 lit. a) din prezentul acord.

ARTICOLUL 40

Soluționarea diferendelor

1. Orice diferend referitor la interpretarea sau aplicarea prezentului acord va fi soluționat prin consultări între instituțiile ori autoritățile competente ale statelor contractante.
2. În cazul în care diferendul nu poate fi soluționat conform alin. 1 al prezentului articol, statele contractante vor efectua demersurile necesare pentru soluționarea acestuia.
3. În cazul în care diferendul nu poate fi soluționat conform alineatelor precedente în termen de 6 luni, va fi înaintat unui tribunal arbitral, ale cărui compunere și reguli de procedură vor fi aprobate de comun acord de către statele contractante.
4. Decizia tribunalului arbitral va fi definitivă și irevocabilă.

TITLUL V

Dispoziții tranzitorii și finale

ARTICOLUL 41

Dispoziții tranzitorii

1. Prezentul acord nu va conferi niciun drept pentru o perioadă anterioară datei intrării sale în vigoare.
2. Toate perioadele de asigurare realizate conform legislației unui stat contractant înainte de intrarea în vigoare a prezentului acord vor fi luate în considerare pentru determinarea drepturilor dobândite conform prevederilor prezentului acord.
3. Fără a aduce atingere dispozițiilor alin. 1 al prezentului articol, un drept va fi dobândit în temeiul prezentului acord, chiar dacă se raportează la un risc apărut înaintea datei intrării sale în vigoare, cu excepția plăților în sumă forfetară.
4. Orice prestație care nu a fost acordată sau care a fost suspendată din cauza cetățeniei ori locului de domiciliu al persoanei în cauză va fi acordată sau reluată, la cererea acesteia, de la data intrării în vigoare a prezentului acord, dacă cererea este depusă în termen de 2 ani de la data intrării în vigoare a acordului, nefiind aplicabile în acest caz dispozițiile legislației statului contractant privitoare la pierderea sau limitarea drepturilor.
5. Dacă cererea prevăzută la alin. 4 este depusă după expirarea perioadei menționate la alineatul precedent, drepturile care nu au fost anulate sau limitate în timp vor avea efect de la data la care cererea a fost depusă, fără a aduce atingere dispozițiilor mai favorabile ale legislației unui stat contractant.

ARTICOLUL 42

Intrarea în vigoare

Prezentul acord va intra în vigoare în prima zi a celei de-a doua luni care urmează datei primirii pe canale diplomatice a ultimei notificări conform căreia toate condițiile legale interne în acest scop au fost îndeplinite în ambele state contractante.

ARTICOLUL 43

Durata și denunțarea

1. Prezentul acord va rămâne în vigoare pe o perioadă de un an și va fi reînnoit în mod tacit în fiecare an pentru perioade egale.

2. Oricare stat contractant poate denunța prezentul acord. Notificarea denunțării va fi transmisă cu 6 luni înainte de expirarea anului calendaristic curent, caz în care acordul va ieși din vigoare la expirarea aceluiași an calendaristic.

3. În cazul denunțării prezentului acord, drepturile dobândite și drepturile în curs de achiziție vor fi menținute conform prevederilor sale.

Drept care subsemnații, fiind pe deplin autorizați în acest scop, au semnat prezentul acord.

Semnat la București la 1 august 2006, în două exemplare originale, fiecare în limbile română, portugheză și engleză, toate textele fiind egal autentice. În caz de diferențe de interpretare între textele română și portughez, va prevala textul în limba engleză.